

Informatienota voor de raad

Datum 17 mei 2022

EMBARGO TOT INFORMEREN BEWONERS KAMPERPOORT

Onderwerp	Ontwikkelingen vluchtelingen en verzoek COA
Versienummer	4

Portefeuillehouder P.H. Snijders

Informant H. Post en D.G. Pruim
Afdeling Proces-, Programma- en Projectmanagement
Telefoon 06 25 77 82 25
Email H.Post@zwolle.nl
Bijlagen

1. Verzoek van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA)
2. Convenant inburgering Samenwerken voor nieuwe Zwollenaren

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. De actuele ontwikkelingen rondom de opvang van vluchtelingen in Zwolle;
2. Het bijgevoegde verzoek van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) voor het realiseren van tijdelijke opvang voor asielzoekers op korte termijn en het vestigen een regionaal asielzoekerscentrum (AZC) in Zwolle op langere termijn;
3. De in deze nota geformuleerde uitgangspunten voor de nadere verkenning met het COA over het ingediende verzoek en het tijdpad voor het vervolg.

Datum 17 mei 2022

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

Er zijn veel ontwikkelingen gaande op het gebied van vluchtelingen in het algemeen en statushouders in het bijzonder, i.c. vluchtelingen met een (asiel)status waarvoor de wet Inburgering geldt. De volgende ontwikkelingen zijn actueel:

1. Taakstelling huisvesting asielstatushouders
2. Verzoek NIDOS opvang minderjarige statushouders
3. Tijdelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne
4. Verzoek COA voor:
 - noodopvang asielzoekers op een tijdelijke opvanglocatie in Kamperpoort (korte termijn)
 - vestiging van een regionaal AZC (langere termijn)

In deze informatienota informeren we u over deze ontwikkelingen en nemen we uw raad mee in de wijze waarop we regie willen voeren op deze ontwikkelingen op de korte en langere termijn. Voor de ontwikkelingen ten aanzien van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne verwijzen wij uw raad naar de informatienota van 10 mei 2022.

Kernboodschap

De druk op de asielopvang is hoog en er ligt een rijksopgave om mee te werken aan het vinden van een oplossing voor de grote vraag naar opvangplekken. De gemeente Zwolle wil hierin een rol nemen en voelt de verantwoordelijkheid voor haar inwoners en voor vluchtelingen die naar Nederland komen. Het voeren van regie op de ontwikkelingen rondom vluchtelingen en statushouders is noodzakelijk om daarmee zelf te kunnen sturen en (waar mogelijk) grip te krijgen op opvang en huisvesting van vluchtelingen in Zwolle en omgeving.

Het COA geeft verspreid over het land opvang aan ruim 39.000 mensen. In 2022 loopt de vraag naar asielopvang naar verwachting op tot 42.000 opvangplekken aan het einde van het jaar (exclusief vluchtelingen uit Oekraïne)¹. Daarmee staat de opvangcapaciteit van asielzoekers onder grote druk, mede door de vertraagde uitstroom vanuit de AZC's naar reguliere huisvesting in gemeenten. Het COA is daarom op zoek naar mogelijkheden om deze uitstroom te versnellen.

Stand van zaken opvang vluchtelingen en statushouders

Hieronder volgt een toelichting op de stand van zaken van ontwikkelingen rondom vluchtelingen en statushouders. Het is belangrijk om deze ontwikkelingen in samenhang te bezien. Dit is een momentopname, de ontwikkelingen zijn aan veranderingen onderhevig door het verloop van de oorlog in Oekraïne en fluctuaties in de instroom van vluchtelingen uit andere landen.

Verder werkt het kabinet aan een verkenning van de rol van gemeenten bij de opvang van asielzoekers en een passend juridisch instrumentarium, mogelijk in de vorm van een aanwijzingsbevoegdheid en een mogelijkheid tot vorderen van opvangmogelijkheden. Naar verwachting is deze verkenning voor de zomer van 2022 gereed.

1. Verzoek COA

Het COA heeft een concreet verzoek gedaan aan Zwolle voor opvang van circa 300 asielzoekers in Zwolle vanaf dit najaar. Daarnaast wil het COA in gesprek over een permanente regionale

¹ Weekcijfers capaciteit d.d. 9 mei 2022 zie www.coa.nl/nl/weekcijfers-capaciteit

Datum 17 mei 2022

opvanglocatie (AZC) in Zwolle, welke over 3 tot 4 jaar gerealiseerd moet zijn (het verzoek van het COA is als bijlage bijgevoegd).

- *Korte termijn*

Voor een periode van maximaal vier jaar wil COA een opvang voor circa 300 asielzoekers realiseren in de Kamperpoort aan de Meeuwenlaan 8. De gewenste ingebruikname is het najaar van 2022. De locatie is beschikbaar op basis van gemaakte afspraken tussen COA en de eigenaar van het pand. Na afloop van deze periode is het gebouw nodig voor de geplande gebiedsontwikkeling en woningbouw.

- *Lange termijn*

Voor de lange termijn doet het COA een verzoek voor het realiseren van een regionaal AZC in Zwolle. Dit zou over drie tot vijf jaar geopend moeten worden. De definitie van een regionaal AZC moet, ook landelijk, nog nader vorm en inhoud krijgen. Een regionaal AZC maakt deel uit van drie typen opvanglocaties waarop het COA de komende jaren wil inzetten om de asielketen te flexibiliseren. In een regionaal AZC verblijven kansrijke asielzoekers en statushouders die in de directe regio van het AZC worden uitgeplaatst naar gemeenten en die in het AZC met hun inburgering beginnen. Dit vraagt om nadere afstemming met, en commitment van, de gemeenten in de regio.

- *Reactie college*

Wij zijn bereid om onze verantwoordelijkheid hierin te nemen en mensen in Zwolle een plek te bieden. Wij zien kansen om met het COA vernieuwende oplossingen op te pakken om kansrijke asielzoekers en asielstatushouders perspectief te bieden voor het opbouwen van hun toekomst in Zwolle of omgeving. Het college heeft bij de uitwerking van zowel de tijdelijke locatie aan de Meeuwenlaan, als bij de definitieve invulling van een regionaal AZC, aandacht voor de draagkracht van de stad, de wijk en de buurt. Het heeft onze voorkeur dat er met name statushouders, die gekoppeld zijn aan de regio maar nog wachten op een woning, komen te wonen aan de Meeuwenlaan. Een noodopvanglocatie op de Meeuwenlaan past qua aard, omvang en diversiteit van de dan aanwezige groep asielzoekers niet bij het draagvlak en draagkracht van de wijk.

We werken graag aan het flexibiliseren van de asielketen door vooruitlopend op een permanente AZC-locatie de Meeuwenlaan in te zetten als tijdelijke opvanglocatie vooruitlopend op een regionaal AZC waarvoor we een locatie-onderzoek starten. We onderkennen het belang van regievoeren op de keten (instroom- opvang- uitstroom- huisvesting) en hechten aan een snelle start van de inburgering vanuit een regionaal AZC.

Wij beseffen dat de komst van een dergelijke voorziening bij inwoners vragen kan oproepen die voortkomen uit onzekerheid hoe dit impact gaat hebben op de leefomgeving. Met dat besef in het achterhoofd is het van groot belang open te staan voor alle signalen uit de stad en daar op een goede manier rekenschap van te geven.

2. Taakstelling huisvesting asielstatushouders

In een brief van het ministerie van BZK van oktober vorig jaar zijn gemeenten gevraagd om een (extra) bijdrage te leveren aan een versnelde huisvesting van asielstatushouders. Mede door de krapte op de woningmarkt loopt Zwolle, net als veel gemeenten in de regio, achter op haar taakstelling. Tegelijkertijd staat de opvangcapaciteit van COA-opvanglocaties onder grote druk. Op dit moment verblijven er landelijk ongeveer 13.000 asielstatushouders in AZC's. De uitstroom naar huisvesting is hard nodig om de druk op asielopvang te verminderen. Onderstaande tabel geeft de huidige stand van zaken weer voor Zwolle.

Datum 17 mei 2022

Jaar	Doorloop	Taakstelling	Totaal
2019	22	86	108
2020	28	87	115
2021	8	188	196
2022 (1 ^e half jaar)	53	74	127

Zwolle heeft voor de tweede helft van 2021 aan haar taakstelling voldaan. Niettemin blijft Zwolle achter bij de taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Samen met de Zwolse corporaties wordt gezocht naar oplossingen, waaronder de pilot om meerdere statushouders in één woning te huisvesten en flexwonen voor deze doelgroep aan te wenden. Het is op dit moment niet te voorspellen in hoeverre de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne de vraag naar huisvesting beïnvloedt.

3. Verzoek NIDOS om opvang minderjarige statushouders

Stichting NIDOS, de jeugdbeschermingsorganisatie voor minderjarige alleenstaande vluchtelingen, deed een aanvraag voor de opvang van minderjarige statushouders vanaf 2024. Wij besloten begin april 2022 om onze steun uit te spreken aan het voornemen van NIDOS om in Zwolle een woongroep met 24 uur per dag begeleiding voor maximaal 12 minderjarigen met een verblijfstatus te realiseren.

4. Tijdelijke opvang vluchtelingen uit Oekraïne

Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne geldt dat er recht is op verblijf zonder visum gedurende 180 dagen. Op grond van de Europese richtlijn tijdelijke bescherming wordt opvang geboden aan personen met Oekraïense nationaliteit, personen met rechtmatig verblijf in Oekraïne en gezinsleden van deze personen. Vluchtelingen worden (meestal voor een korte periode) opgevangen via netwerk- en gastgezinnen, zo mogelijk met tussenkomst van Takecarebnb. Het aantal vluchtelingen uit Oekraïne dat particulier in Zwolle wordt opgevangen bedraagt op dit moment circa 175. Inmiddels zijn er ook vier gemeentelijke opvanglocaties operationeel en bijna volledig bezet en is een vijfde opvanglocatie in voorbereiding waarmee we groeien naar +/- 670 gemeentelijke opvangplekken voor de zomer van 2022. Landelijk en regionaal worden verdergaande scenario's voorbereid voor realisatie van meer (crisis)opvangplekken.

Consequenties

De vraag naar opvangplekken voor vluchtelingen is groot. Dat geldt voor vluchtelingen uit Oekraïne die inmiddels in Zwolle worden opgevangen, en ook voor mensen uit andere landen. Wij willen hierin verantwoordelijkheid om asielzoekers (statushouders) perspectief te bieden hun bestaan in Zwolle of in de regio op te bouwen. Dit past bij het karakter van de stad. Zwolle heeft bij eerdere gelegenheden laten zien dat ze in staat is mensen op te vangen en met het grote vrijwilligersnetwerk ook te ondersteunen. Tegelijkertijd hechten we veel waarde aan een goede beheersing door middel van een beheersplan.

Voor het regionaal AZC op de langere termijn heeft het college een sterke voorkeur voor meerdere kleinere locaties in plaats van een grote. Daarover gaan we in gesprek met het COA. Opgemerkt moet worden dat het niet zeker is dat het COA dit verzoek zal inwilligen.

De gemeente heeft een regierol voor het gehele vraagstuk rondom opvang vluchtelingen en hanteert daarbij de volgende uitgangspunten:

Datum 17 mei 2022

- We nemen besluiten over de opvang en huisvesting van vluchtelingen en statushouders in samenhang;
- We informeren de gemeenteraad en de stad actief over de ontwikkelingen met betrekking tot de opvang en huisvesting van vluchtelingen;
- We betrekken de raad en stad bij het opstellen van kaders en randvoorwaarden;
- We hebben oog voor de draagkracht van de stad. Dat gaat om leefbaarheid in de buurt en ook over de beschikbaarheid van voorzieningen als onderwijs en zorg;
- We maken gebruik van het convenant inburgering dat partners in de stad en de gemeente in 2019 sloten voor het verwelkomen en wegwijs maken van nieuwe Zwollenaren in de stad;
- We werken samen met het COA om het proces voor de tijdelijke locatie Meeuwenlaan vorm te geven. Voor de langere termijn gaan we de samenwerking met het COA en de regiogemeenten aan voor de verkenning naar een regionaal AZC.

Het is niet uit te sluiten dat het COA een nader verzoek noodopvang doet, danwel voor één grote locatie op langere termijn kiest. Het COA kan andere keuzes maken, cq het Rijk kan besluiten om met juridische instrumenten ons toch te dwingen tot meer (nood)opvang. Wanneer dit aan de orde is, wordt u daarover geïnformeerd. Wij beoordelen echter dat de beoogde locatie aan de Meeuwenlaan ongeschikt is voor noodopvang en wij daarvoor ook niet een alternatief voor handen hebben.

Financiën

Bij het voorjaarsmoment is een bedrag van 220.000 euro aangevraagd voor voorbereidingskosten voor het regionaal AZC en de locatie Meeuwenlaan. Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is apart krediet aangevraagd.

Communicatie

We realiseren ons dat de opvang van vluchtelingen in Zwolle impact heeft op de Zwolse samenleving. Ook voor deze nieuwe bewoners moeten onderwijs, zorg en andere voorzieningen beschikbaar zijn of worden gemaakt. Het vraagt om zorgvuldige communicatie en een zorgvuldig proces met omwonenden, in het bijzonder in en nabij het gebied Oosterenk (voor de opvang van mensen uit Oekraïne) en bewoners van de Kamperpoort.

Omwonenden worden per brief geïnformeerd. Voor de bewoners van Kamperpoort wordt een inloopbijeenkomst georganiseerd. Met hen, het COA, partners in de stad en met uw raad willen we verkennen wat er nodig is om de opvang van vluchtelingen zo goed mogelijk te laten verlopen en dit vastleggen in onder andere een beheersplan.

Wij hechten aan een goede leefbaarheid in Zwolle. Het is belangrijk dat de buurt, wijk en de stad de komst van groepen nieuwe bewoners kunnen dragen. Daarom willen we samen met het COA en omwonenden betrokkenheid van de buurt bij de tijdelijke opvang aan de Meeuwenlaan organiseren, bijvoorbeeld door middel van een klankbordgroep, om samen kansen en randvoorwaarden te verkennen.

Daarnaast gaan we met ketenpartners in gesprek over de betekenis van de komst van nieuwe Zwollenaren voor onze stad op de korte en langere termijn.

Vervolg

Nadere besluitvorming over de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne is afhankelijk van het verdere verloop van de oorlog en de hieruit volgende scenario's voor (op- en afschaling van) tijdelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hierover houden we u op de hoogte.

Datum 17 mei 2022

De locatie Meeuwenlaan is door het COA aangedragen. Dit betekent dat de ruimtelijke procedures (onder andere omgevingsvergunning en bestemmingsplanwijziging), uitwerking conform het protocol *Welkom in mijn wijk*, het opstellen van een beheersplan nog doorlopen worden. Dit wordt de komende tijd in samenwerking met COA gedaan.

Voor het vinden van (een of meer) geschikte locaties voor een permanent regionaal AZC starten we een traject waarbij we ook de stad betrekken. Ook hierbij is het uitgangspunt dat de buurt en de stad de komst van een AZC moeten kunnen dragen.

Naar aanleiding van het ingediende verzoek van het COA kunnen de volgende mijlpalen worden onderscheiden:

Q2 2022	Nadere besluitvorming over kaders en randvoorwaarden n.a.v. het ingediende verzoek van het COA
Q2 – Q3 2022	Verkenning inpassing ten behoeve van opvang Meeuwenlaan
Q4 2022	Verwachte ingebruikname locatie Meeuwenlaan
Q2 2022- Q2 2023	Locatie-onderzoek voor een regionaal AZC
Q2 2023	Besluitvorming over de vestiging van een regionaal AZC
2023 – 2025	Procedure en realisatie van een regionaal AZC

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer